Europaparlamentet
2024-2029

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor
Ordföranden

8.9.2025

Johan Van Overtveldt
Ordförande
Budgetutskottet
BRYSSEL

Ärende: Yttrande över utnyttjande av Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare efter en ansökan från Belgien – EGF/2025/001 BE/BelGaN – Belgien (2025/0198(BUD))

Till ordföranden

Inom ramen för ovanstående förfarande har utskottet för sysselsättning och sociala frågor fått i uppdrag att lägga fram ett yttrande för ditt utskott. Vid utskottssammanträdet den 2 september 2025 beslutade utskottet att översända detta yttrande i form av en skrivelse.

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor behandlade detta ärende vid sitt sammanträde den 8 september 2025. Vid detta sammanträde beslutade utskottet att lägga fram nedanstående yttrande för budgetutskottet, som är ansvarigt utskott.

Med vänlig hälsning

Li Andersson

YTTRANDE

A. Den 21 februari 2025 lämnade Belgien in en ansökan om att utnyttja Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare (EGF) i enlighet med artikel 8.1 i förordning (EU) 2021/691 (EGF-förordningen) efter uppsägningar i BelGaN BV (BelGaN) i Belgien inom den ekonomiska sektor som ingår i huvudgrupp 26 Nace Rev. 2 (Tillverkning av datorer, elektroniska produkter och optikprodukter). Uppsägningarna vid BelGaN avser Nuts 2-regionen Östflandern (BE23).

B. Belgien lämnade in ansökan med stöd av insatskriteriet i artikel 4.2 a i förordning (EU) 2021/691, som föreskriver att verksamheten för minst 200 uppsagda arbetstagare ska ha upphört under en referensperiod på fyra månader (i detta fall från den 31 juli 2024 till den 30 november 2024) i ett företag i en medlemsstat, inbegripet arbetstagare som har blivit uppsagda hos underleverantörer eller producenter i efterföljande produktionsled och/eller egenföretagare vars verksamhet har upphört. Efter en bedömning av denna ansökan har kommissionen i enlighet med alla tillämpliga bestämmelser i EGF-förordningen fastställt att villkoren för beviljande av ekonomiskt bidrag från EGF är uppfyllda.

C. Ansökan gäller 417 uppsagda arbetstagare (stödberättigade bidragsmottagare) vars verksamhet har upphört inom de ovannämnda ekonomiska sektorerna.

D. Den 26 augusti 2025 lämnade kommissionen, till parlamentet och rådet, ett förslag till beslut om utnyttjande av EGF till förmån för Belgien i syfte att stödja återintegrering på arbetsmarknaden av samtliga uppsagda arbetstagare (417 berörda bidragsmottagare).

E. Den händelse som ledde till att arbetstagarna sades upp är att BelGaN gick i konkurs. BelGaN hade tagit över produktions- samt forsknings- och utvecklingsanläggningarna i Oudenaarde tillhörande Onsemi, en amerikansk tillverkare av halvledare, i syfte att föra den galliumnitridbaserade chiptekniken framåt. Galliumnitrid har en betydande potential inom halvledarindustrin och erbjuder avsevärda förbättringar av prestandan och effektiviteten jämfört med traditionella kiselbaserade chip. BelGaN marknadsförde sig som en halvledartillverkare med fokus på bilindustrin och sökte aktivt nya investerare för att driva på sin kapitalintensiva övergång från en tillverkare av kiselbaserade chip till en tillverkare av galliumnitridbaserade chip. Löftet om galliumnitrid var dock inte tillräckligt att hålla företaget flytande och BelGaN drabbades av ett bakslag 2023 och redovisade en nettoförlust på 8,3 miljoner euro på 55 miljoner euro i intäkter till följd av stigande energi-, kemikalie- och arbetskraftskostnader. Företaget kunde inte mobilisera tillräckligt med investeringar, vilket i slutändan ledde till att det gick i konkurs. BelGaN upphörde med sin verksamhet och ansökte om konkurs den 30 juli 2024, vilket ledde till 417 uppsägningar.

F. Antalet konkurser har ökat i Belgien sedan 2022. Under 2024 ansökte mer än 11 000 företag om konkurs, vara 57 % låg i Flandern, vilket är det högsta antalet sedan 2013. Till följd av detta gick 32 566 arbetstillfällen förlorade (59 % i Flandern), vilket är 18,3 % mer än 2023. Den senaste tidens omstruktureringar, såsom uppsägningarna vid Van Hool, Sappy och Purmo, för vilka Belgien ansökte om EGF-stöd, påverkar den flamländska arbetsmarknaden, och antalet lediga jobb inom industrin har minskat.

G. Oudenaarde är det område som har drabbats hårdast av uppsägningarna vid BelGaN. Antalet arbetslösa arbetssökande i Oudenaarde ökade med 9 % på årsbasis i december 2024. Ökningen var särskilt betydande bland högkvalificerade och medelkvalificerade arbetslösa (+ 13,5 % respektive + 12,9 %), medan den bland lågkvalificerade uppgick till 3 %. I Oudenaarde minskade antalet lediga tjänster som rapporterades av arbetsgivarna till VDAB, den flamländska offentliga arbetsförmedlingen, med 17,7 % på årsbasis 2024. Antalet lediga jobb följde samma nedåtgående trend och minskade med 21,8 % under 2024 jämfört med 2023, eller med 32,4 % om man endast räknar med industriyrken, vilket tyder på en nedkyld arbetsmarknad. Enligt VDAB gör kombinationen av en åldrande arbetskraft och det bristande intresset för STEM-ämnen (naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik) bland yngre att det är svårt att ersätta de arbetstagare inom industrin som går i pension, vilket kan bli en fördel för tidigare anställda vid BelGaN som söker nytt arbete.

H. BelGaN:s konkurs var oväntad. I samförstånd med arbetstagarrepresentanterna, dvs. det allmänna belgiska fackförbundet (ABVV) och det allmänna kristna fackförbundet (ACV), beslutade VDAB att omedelbart vidta åtgärder för arbetstagarna, i stället för att invänta ett eventuellt övertagande. Till följd av detta var endast begränsade förberedelser möjliga. Företaget Thema Foundries har nu bekräftat att det kommer att ta över BelGaNs tidigare anläggningen för att där inrätta ett nytt fotoniskt chipcenter i Flandern. Detta skulle kunna erbjuda nya arbetstillfällen för BelGaNs före detta arbetstagare som sades upp förra året och som kommer att ha erhållit EGF-stöd.

I. Enligt artikel 8 i rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2093 av den 17 december 2020 om den fleråriga budgetramen 2021–2027, i dess lydelse enligt rådets förordning (EU, Euratom) 2024/765 av den 29 februari 2024, får EGF inte överstiga ett årligt maximibelopp på 30 miljoner EUR (i 2018 års priser).

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor uppmanar därför budgetutskottet att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas:

1. Europaparlamentet påminner om att syftet med EGF är att visa solidaritet med och ge stöd till bidragsmottagarna. Parlamentet anser att det ekonomiska bidraget från EGF i första hand bör användas för aktiva arbetsmarknadsåtgärder och individanpassade tjänster som syftar till att snabbt återintegrera bidragsmottagarna i varaktig sysselsättning på anständiga villkor, antingen i deras ursprungliga verksamhetssektor eller i någon annan sektor. Parlamentet betonar att arbetstagare behöver förberedas och stödjas inför de brådskande gröna och digitala omställningarna av den europeiska ekonomin och det europeiska samhället. Parlamentet understryker i detta sammanhang att unionen i hög grad bidrar, bland annat genom EGF, till finansieringen av de kvalifikationer som behövs för en rättvis omställning i linje med den europeiska gröna given.

2. Europaparlamentet delar kommissionens åsikt att villkoren i artikel 4.2 a i EGF-förordningen är uppfyllda och att Belgien är berättigat till ekonomiskt stöd på 931 690 EUR enligt den förordningen, vilket utgör 85 % av de totala kostnaderna på 1 096 107 EUR, bestående av utgifter för individanpassade tjänster på 1 052 607 EUR och utgifter för förberedande åtgärder samt för förvaltning, information och marknadsföring, kontroll och rapportering på 43 500 EUR.

3. Europaparlamentet konstaterar att Belgien har uppgett att det i enlighet med den nationella arbetslagstiftningen om aktiv förvaltning vid omstrukturering är obligatoriskt för företag som genomgår omstrukturering att inrätta en särskild sysselsättningsenhet, vars uppgift är att erbjuda arbetstagare som har sagts upp i samband med kollektiva uppsägningar 30 timmars omställningstjänster under tre månader (60 timmar under sex månader för arbetstagare som är 45 år eller äldre). Eftersom denna lagstadgade skyldighet dock inte är tillämplig i händelse av konkurs har VDAB ställt omställningstjänster till arbetstagarnas förfogande med hjälp av egna medel.

4. Europaparlamentet understryker att Belgien har bekräftat att de åtgärder som stöds genom EGF inte kommer att få ekonomiskt bidrag från något annat av unionens finansieringsinstrument.

5. Europaparlamentet noterar att det individanpassade och samordnade paket som kommer att erbjudas uppsagda arbetstagare omfattar a) informationsmöten, b) omställningstjänster (bedömning av digitala färdigheter, stöd i arbetssökandet eller stöd för egenföretagande osv.), c) utbildning och omskolning, d) arbetsplatsförlagd utbildning, e) jobbmässor, f) stöd i arbetssökandet, och g) kartläggning av jobb och jobbmatchning.

6. Europaparlamentet framhåller särskilt vikten av artikel 7.2 i EGF-förordningen, enligt vilken det samordnade paketet ska utformas med beaktande av de framtida arbetsmarknadsutsikterna och kompetensbehoven, vilka ska vara förenligt med övergången till en resurseffektiv och hållbar ekonomi och inriktas på förmedling av de färdigheter som krävs i den digitala industriella tidsåldern. Parlamentet välkomnar att paketets IKT-utbildning och ytterligare stöd som planeras inom omställningstjänsterna omfattar sådana färdigheter, särskilt en bedömning av digital kompetens och bestämmelser om arbetstagarnas möjlighet att låna en bärbar dator, få utbildning i hur de ska använda den och få svar på sina frågor om digital teknik.

7. Europaparlamentet påminner om att det samordnade paketet enligt artikel 7.2 b i EGF-förordningen får omfatta särskilda tidsbegränsade åtgärder, såsom bidrag för barnomsorg, för att underlätta för arbetssökande att delta i de erbjudna aktiviteterna.